

**ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ
ΝΟΜΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ**

**Αριθμός γνωμοδότησης 165 /2020
ΤΟ ΝΟΜΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ
(Τμήμα Α΄)
Συνεδρίαση της 16ης Νοεμβρίου 2020**

Σύνθεση

Πρόεδρος : Ευγενία Βελώνη, Αντιπρόεδρος Ν.Σ.Κ.

Μέλη : Ανδρέας Ανδρουλιδάκης, Στυλιανή Χαριτάκη, Δήμητρα Κεφάλαι, Κωνσταντίνα Χριστοπούλου, Χριστίνα Διβάνη, Μαρία Σπάσου, Κωνσταντίνος Ζαμπάρας, Θεόδωρος Ράπτης, Παρασκευάς Χρυσοστομίδης, Φωτεινή Δεδούση, Κωνσταντίνος Γεωργιάδης, Νομικοί Σύμβουλοι του Κράτους.

Εισηγήτρια : Εμμανουέλα Πανοπούλου, Πάρεδρος Ν.Σ.Κ.

Αριθμός ερωτήματος : Το έγγραφο ερώτημα της Γενικής Γραμματείας Φορολογικής Πολιτικής και Δημόσιας Περιουσίας, Γενικής Διεύθυνσης Δημόσιας Περιουσίας και Κοινωφελών Περιουσιών. Διεύθυνσης Κοινωφελών Περιουσιών, Τμήματος Α΄, με αριθμό Α.Π. 86913 ΕΞ 2020/10-8-2020

Περίληψη Ερωτήματος : Ερωτάται : α) Αν τα ποσά που οφείλονται από συμβάσεις δανείων για τα οποία ο κληρονομούμενος Κ.Κ. ήταν εγγυητής, αποτελούν βάρος της κληρονομίας του και λογίζονται ως παθητικό αυτής. β) Σε καταφατική περίπτωση, εάν το Ελληνικό Δημόσιο, ως εγκατάστατος με δημόσια διαθήκη κληρονόμος, αποδεχόμενο τη κληρονομία αυτή, ευθύνεται για το σύνολο της οφειλής των δανείων ή για μέρος αυτών.

*****

Επί του παραπάνω ερωτήματος το Νομικό Συμβούλιο του Κράτους (Τμήμα Α΄) γνωμοδότησε ως εξής:

Ιστορικό

Από το έγγραφο της ερωτώσας Υπηρεσίας και τα στοιχεία του φακέλου που το συνοδεύουν, προκύπτει το ακόλουθο πραγματικό :

1.Ο Κ...Κ..., που απεβίωσε στις 25-06-2015, με τη με αριθμό 7613/14.05.2015 δημόσια διαθήκη του, η οποία συντάχθηκε από τη Συμβολαιογράφο Σκύδρας Ε... Κ... και δημοσιεύθηκε με τα με αριθμό 6/12.02.2018 πρακτικά δημόσιας συνεδρίασης του Ειρηνοδικείου Σκύδρας, κατέλειπε το σύνολο της περιουσίας του στο Ελληνικό Δημόσιο.

2. Από την έρευνα που διεξήγαγε η ερωτώσα Υπηρεσία σχετικά με την κληρονομαία περιουσία του παραπάνω διαθέτη, στο πλαίσιο εκτίμησης του συμφέροντος του Ελληνικού Δημοσίου για την αποδοχή ή μη της κληρονομιάς του, προέκυψε, μεταξύ άλλων, ότι, κατά την ημερομηνία του θανάτου του, ήταν εγγυητής:

α) Στις υπ' αριθ. 2035814428 και 12772 συμβάσεις επιχειρηματικών δανείων που είχαν χορηγηθεί από το πιστωτικό ίδρυμα με την επωνυμία «Τράπεζα ....», το πρώτο των οποίων έχει μεταβιβασθεί, σύμφωνα με το άρθρο 3 παρ.3 του ν.4354/2015, σε εταιρία απόκτησης απαιτήσεων από δάνεια και πιστώσεις του άρθρου 1(1) (β) του ως άνω ίδιου νόμου, με υπόλοιπο οφειλής λογαριασμού, την 01.10.2020, ποσών 43.305,42 ευρώ και 15.853,92 ευρώ, αντίστοιχα, πλέον οφειλής από μη λογιστικοποιημένους τόκους, ποσού 10.974,40 ευρώ (σχ. το έγγραφο του πιστωτικού ιδρύματος, με αριθ. Π192686/01-10-2020). Με τις παραπάνω συμβάσεις ο εγγυητής (ήδη διαθέτης) είχε παραιτηθεί από τις ενστάσεις των άρθρων 862,863 και 864 ΑΚ, με την προϋπόθεση ότι το πταίσμα, η παραίτηση από τις ασφάλειες ή η απόσβεση της κύριας οφειλής δεν θα οφείλεται σε δόλο ή βαριά αμέλεια του πιστωτικού ιδρύματος, καθώς και από τις ενστάσεις των άρθρων 866,867, 868 και 869 ΑΚ, είχε όμως συμφωνηθεί ότι ελευθερώνεται από τη δοθείσα εγγύησή του, εάν ο παραπάνω δανειοδότης δεν επιδιώξει δικαστικά την απαίτησή του εντός έτους αφ' ότου έγινε απαιτητή η κύρια οφειλή (866,867ΑΚ) ή ζητηθεί η καταγγελία από αυτόν- εγγυητή (868 ΑΚ).

β) Σε τρία στεγαστικά δάνεια, με αριθμούς δανειακού λογαριασμού 00002408948, 00002408949 και 00002551240, τα οποία είχαν χορηγηθεί από άλλο πιστωτικό ίδρυμα με την επωνυμία «Τράπεζα ....», με υπόλοιπο οφειλής λογαριασμού την 01.10.2020, ποσών 32.047,34 ευρώ, 116.018,70 ευρώ και

108.141,96 αντίστοιχα, επιπρόσθετα δε ότι, ο κληρονομούμενος είχε εγγυηθεί, την 1-12-2005, με παροχή εμπράγματης ασφάλειας και πρόσθετη σύμβαση εγγύησης για τις 809 και 810 συμβάσεις στεγαστικών δανείων του 2005, για ποσό 174.999 ευρώ (βλ. νεότερο έγγραφο αριθ. 70696 ΕΙ 2020/7-7-2020). Επίσης, με τις συμβάσεις αυτές ο εγγυητής είχε παραιτηθεί από την ένσταση διζήσεως, καθώς και από το δικαίωμα άσκησης του τυχόν εξ αναγωγής δικαιώματός του κατά του οφειλέτη, εφόσον υπάρχει ανεξόφλητο υπόλοιπο απαίτησης του πιστωτικού ιδρύματος από τις παραπάνω συμβάσεις.

Με τα δεδομένα αυτά τίθεται το ερώτημα που αναφέρεται στην περίληψη της παρούσας.

Νομοθετικό πλαίσιο

3. Στα άρθρα 1, 3 και 26 του ν. 4182/2013 «Κώδικας κοινωφελών περιουσιών, σχολαζουσών κληρονομιών και λοιπές διατάξεις» (Α' 185) ορίζονται τα εξής:

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α' ΓΕΝΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

« Άρθρο 1 Ορισμοί.

Για την εφαρμογή των διατάξεων του παρόντος κώδικα νοούνται ως: 1. «Κοινωφελής περιουσία»: το σύνολο των περιουσιακών στοιχείων που διατίθενται με κληρονομιά, κληροδοσία ή δωρεά υπέρ του Δημοσίου...ή για κοινωφελή σκοπό... Οι όροι «κοινωφελής περιουσία», «περιουσία» και «εθνικό κληροδότημα» ταυτίζονται. 2. «Συστατική πράξη»: η διαθήκη..., με την οποία καταλείπεται νόμιμα περιουσία κατά την έννοια του προηγούμενου εδαφίου. 3... 4. «Αρμόδια αρχή»: είναι ο Υπουργός Οικονομικών και ο Γενικός Γραμματέας της οικείας Αποκεντρωμένης Διοίκησης, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 2, οι οποίοι ασκούν τις σχετικές αρμοδιότητες δια των οικείων Διευθύνσεων. 5...6. ...

Άρθρο 2 Υποχρεώσεις Δημοσίου - Αρμοδιότητες

1. Το Δημόσιο έχει την υποχρέωση να διασφαλίζει την πιστή και επακριβή εκτέλεση της βούλησης των διαθετών και δωρητών. 2. Οι διατάξεις του παρόντος κώδικα εφαρμόζονται συμπληρωματικά, εφόσον τα σχετικά θέματα δεν ρυθμίζονται καθόλου ή ρυθμίζονται ελλιπώς στη συστατική πράξη... 3... 4. Στις υπόλοιπες περιπτώσεις αρμόδιος είναι ο Υπουργός Οικονομικών. Αρμοδιότητα του Υπουργού Οικονομικών υφίσταται επίσης, κατ' εξαίρεση: α) Για την εποπτεία εκκαθάρισης και διαχείρισης περιουσιών που καταλείπονται στο Δημόσιο. β)...

Άρθρο 3 Αποδοχή περιουσιών υπέρ του Δημοσίου

1. Τις περιουσίες υπέρ του Δημοσίου αποδέχεται ή αποποιείται ο Υπουργός Οικονομικών. Όταν έχει προηγηθεί εκκαθάριση, η σχετική απόφαση εκδίδεται μετά την υποβολή της έκθεσης του εκκαθαριστή ή του προϊστάμενου Δ.Ο.Υ. ή του προξένου, στις περιπτώσεις που η εκκαθάριση ενεργείται από τα όργανα αυτά. Περίληψη της πράξης αποδοχής ή αποποίησης, που περιλαμβάνει κατά το δυνατόν λεπτομερή και ακριβή περιγραφή των περιουσιακών στοιχείων, δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως. Η πράξη αποδοχής επέχει, μετά τη δημοσίευσή της, θέση κληρονομητηρίου υπέρ του Δημοσίου κατά τις διατάξεις 1956, 1962 και 1963 ΑΚ. Η μεταβίβαση των κινητών περιουσιακών στοιχείων επέρχεται αυτοδικαίως με την έκδοση της πράξης αποδοχής και των ακινήτων με τη μεταγραφή της κατ' άρθρο 1192 του Αστικού Κώδικα. 2...3. Το Δημόσιο θεωρείται ότι αποδέχεται πάντα την κληρονομία με το ευεργέτημα της απογραφής, μη περιοριζόμενο σε προθεσμία για σύνταξη απογραφής και μη στερούμενο σε καμιά περίπτωση των πλεονεκτημάτων του εξ απογραφής κληρονόμου. 4...

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Δ' ΕΚΚΑΘΑΡΙΣΗ ΠΕΡΙΟΥΣΙΩΝ ΠΡΟΣ ΤΟ ΔΗΜΟΣΙΟ ΧΩΡΙΣ ΟΡΟ

Άρθρο 26 Χρέη και βάρη κληρονομιάς - Δαπάνες εκκαθάρισης

1. Το Δημόσιο ευθύνεται για τα χρέη του κληρονομούμενου, εφόσον αυτά αποδεικνύονται νόμιμα... Η ικανοποίηση των δανειστών γίνεται κατά τη σειρά που προβλέπεται από τον Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας για την κατάταξη δανειστών επί κατασχέσεως ακινήτων. 2. Η πληρωμή των χρεών και βαρών της κληρονομιάς και των δαπανών εκκαθάρισης γίνεται σε βάρος του ενεργητικού της, πριν από τη βεβαίωση των οικείων στοιχείων του ενεργητικού ως δημοσίου εσόδου... Αν τα χρέη και βάρη είναι βέβαια και εκκαθαρισμένα, πληρώνονται από τον εκκαθαριστή, αλλιώς η έγκριση για την πληρωμή χορηγείται από την αρμόδια αρχή ύστερα από αίτημα του εκκαθαριστή που συνοδεύεται από τα αποδεικτικά στοιχεία του χρέους ή των δαπανών. Για την πληρωμή χρεών προς το Δημόσιο δεν απαιτείται η έγκριση της αρμόδιας αρχής. 3. Με απόφαση της αρμόδιας αρχής μπορεί να επιτραπεί η πληρωμή των εξόδων εκκαθάρισης της κληρονομιάς ή η διάθεση ποσού στον εκκαθαριστή για την πληρωμή επειγουσών δαπανών εκκαθάρισης, ... Η αρμόδια αρχή, μετά από γνώμη του Συμβουλίου, μπορεί να αναβάλει την πληρωμή χρεών, εν όλω ή εν μέρει, μέχρι πέρατος της εκκαθάρισης.»

4. Στα άρθρα 847, 851, 853, 855, 858, 862, 863, 864, 866, 868, 869, 1710, 1902, 1904 και 1905 του Α.Κ. ορίζονται τα εξής:

«Άρθρο 847 Έννοια

Με τη σύμβαση της εγγύησης ο εγγυητής αναλαμβάνει απέναντι στο δανειστή την ευθύνη ότι θα καταβληθεί η οφειλή.

Άρθρο 851 Έκταση της ευθύνης του εγγυητή

Ο εγγυητής ευθύνεται για την έκταση που έχει κάθε φορά η κύρια οφειλή, και ιδίως για τις συνέπειες του πταίσματος ή της υπερημερίας του πρωτοφειλέτη.

Άρθρο 853 Ενστάσεις του εγγυητή

Ο εγγυητής μπορεί να προτείνει εναντίον του δανειστή τις μη προσωποπαγείς ενστάσεις του πρωτοφειλέτη, και αν ακόμη αυτός παραιτηθεί απ' αυτές μετά τη συνομολόγηση της εγγύησης

Άρθρο 855 Ένσταση δίζησης

Ο εγγυητής έχει δικαίωμα να αρνηθεί την καταβολή της οφειλής, ωστόσο ο δανειστής επιχειρήσει αναγκαστική εκτέλεση εναντίον του πρωτοφειλέτη και αυτή αποβεί άκαρπη(ένσταση δίζησης).

Άρθρο 858 Αναγωγή και υποκατάσταση του εγγυητή

Ο εγγυητής, εφόσον ικανοποίησε το δανειστή και έχει δικαίωμα αναγωγής εναντίον του πρωτοφειλέτη, υποκαθίσταται στα δικαιώματα του δανειστή.

Άρθρο 862 Απόσβεση της εγγύησης

Ο εγγυητής ελευθερώνεται, εφόσον από πταίσμα του δανειστή έγινε αδύνατη η ικανοποίησή του από τον οφειλέτη.

Άρθρο 863

Ο εγγυητής ελευθερώνεται, εφόσον ο δανειστής παραιτήθηκε από ασφάλειες που υπήρχαν αποκλειστικά για την απαίτησή του, για την οποία είχε δοθεί η εγγύηση με αποτέλεσμα να ζημιωθεί ο εγγυητής.

Άρθρο 864

Όταν η κύρια οφειλή αποσβεστεί, ο εγγυητής ελευθερώνεται εκτός αν η απόσβεση επήλθε από δικό του πταίσμα.

Άρθρο 866 Εγγύηση για ορισμένο χρόνο

Εκείνος που εγγυήθηκε για ορισμένο μόνο χρόνο ελευθερώνεται από την εγγύηση, αν ο δανειστής δεν επιδιώξει δικαστικώς την απαίτησή του μέσα σε ένα μήνα από την πάροδο αυτού του χρόνου και δεν συνεχίσει τη σχετική διαδικασία χωρίς υπαίτια καθυστέρηση.

Άρθρο 868

Αν στην περίπτωση του προηγούμενου άρθρου απαιτείται καταγγελία του δανειστή για να γίνει απαιτητή η κύρια οφειλή, ο εγγυητής μπορεί, αφού περάσει ένα έτος αφότου εγγυήθηκε, να αξιώσει από το δανειστή να καταγγείλει και να επιδιώξει δικαστικώς την απαίτησή του, μέσα σε ένα μήνα, και να συνεχίσει χωρίς υπαίτια καθυστέρηση τη διαδικασία. Αν ο δανειστής δεν συμμορφωθεί με την αξίωση του εγγυητή, ο εγγυητής ελευθερώνεται.

Άρθρο 869 Εγγύηση υπέρ εργαζομένου ή εργολάβου

Εκείνος που εγγυήθηκε υπέρ εργαζομένου ή εργολάβου ελευθερώνεται, αν ο δανειστής αμέλησε να ασκήσει στον εργαζόμενο ή στον εργολάβο την επιβαλλόμενη εποπτεία και από την παράλειψη αυτή γεννήθηκε ή αυξήθηκε η οφειλή.

Άρθρο 1710 Έννοια

Κατά το θάνατο του προσώπου η περιουσία του ως σύνολο (κληρονομία) περιέρχεται από το νόμο ή από διαθήκη σε ένα ή περισσότερα πρόσωπα (κληρονόμοι). Η κληρονομική διαδοχή από το νόμο επέρχεται όταν δεν υπάρχει διαθήκη, ή όταν η διαδοχή από διαθήκη ματαιωθεί ολικά ή μερικά.

Άρθρο 1902 Αποδοχή με το ευεργέτημα της απογραφής

Όσο ο κληρονόμος έχει δικαίωμα να αποποιηθεί την κληρονομία, μπορεί να δηλώσει ότι την αποδέχεται με το ευεργέτημα της απογραφής. ..Η δήλωση αποδοχής θεωρείται ότι έγινε με το ευεργέτημα της απογραφής, αν ο κληρονόμος είναι πρόσωπο για το οποίο η αποδοχή της κληρονομίας γίνεται κατά το νόμο με το ευεργέτημα της απογραφής.

Άρθρο 1904 Ευθύνη κληρονόμου με απογραφή

Ο κληρονόμος με απογραφή ευθύνεται για τις υποχρεώσεις της κληρονομίας έως το ενεργητικό της. Καμιά σύγχυση δεν επέρχεται ως προς τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις του έναντι της κληρονομίας.

Άρθρο 1905 Η κληρονομία χωριστή ομάδα

Αφότου γίνει η δήλωση της αποδοχής της κληρονομίας με το ευεργέτημα της απογραφής, τα δικαιώματα και οι υποχρεώσεις της κληρονομίας αποχωρίζονται αυτοδικαίως από την περιουσία του κληρονόμου και αποτελούν χωριστή ομάδα.»

Ερμηνεία και εφαρμογή των διατάξεων

Από τις προαναφερόμενες διατάξεις, ερμηνευόμενες αυτοτελώς και σε συνδυασμό μεταξύ τους, ενόψει και του όλου νομικού πλαισίου εντός του οποίου εντάσσονται και του σκοπού που εξυπηρετούν, συνάγονται τα ακόλουθα:

5. Με το άρθρο 3 του ν.4182/2013 τίθενται οι γενικοί κανόνες για την αποδοχή ή αποποίηση κληρονομιών που καταλείπονται στο Ελληνικό Δημόσιο, σύμφωνα με τους σχετικούς κανόνες του Αστικού Κώδικα, τους οποίους συμπληρώνουν οι διατάξεις του παραπάνω νόμου, σε αντιστοιχία προς τις ρυθμίσεις του προϊσχύσαντος α.ν.2039/1939 για τα εθνικά κληροδοτήματα¹, σύμφωνα με τους οποίους διαπιστώνεται, μεταξύ άλλων, αν η κληρονομιά είναι συμφέρουσα για το Δημόσιο, ώστε να γίνει αποδεκτή από αυτό
6. Η αποδοχή ή αποποίηση των παραπάνω κληρονομιών γίνεται από τον Υπουργό Οικονομικών, με την έκδοση σχετικής απόφασης, η οποία, μετά τη δημοσίευσή της, επέχει θέση κληρονομητηρίου κατά τις διατάξεις των άρθρων 1956,1962 και 1963 ΑΚ. Σύμφωνα με τη ρητή διάταξη της παραγράφου 3 του άρθρου 3 του παραπάνω ν.4182/2003 το Δημόσιο θεωρείται ότι αποδέχεται πάντα την κληρονομιά με το ευεργέτημα της απογραφής² (ΑΠ 638/1997), χωρίς να περιορίζεται σε προθεσμία για σύνταξη απογραφής και δεν στερείται σε καμιά περίπτωση των πλεονεκτημάτων του εξ απογραφής κληρονόμου³.
7. Στο Κεφάλαιο Δ' του αυτού νόμου ρυθμίζονται ζητήματα που αφορούν στην εκκαθάριση των περιουσιών που περιέρχονται στο Δημόσιο, μεταξύ άλλων και ως κληρονόμο. Ειδικότερα, στο άρθρο 26 του εν λόγω Κεφαλαίου ρυθμίζεται η καταβολή των χρεών και βαρών της κληρονομιάς και η απόδοση των δαπανών εκκαθάρισής της, η δε περιγραφόμενη διαδικασία ακολουθεί μια κλιμάκωση ασφαλιστικών δικλείδων με στόχο την προάσπιση τόσο της κληρονομιάς όσο και του Δημοσίου. Στο πλαίσιο αυτό, ορίζεται ότι το Δημόσιο ευθύνεται μέχρι το ενεργητικό της κληρονομιάς και ότι ο εκκαθαριστής δικαιούται να διενεργεί πληρωμές βέβαιων και εκκαθαρισμένων οφειλών της, ενώ για την ικανοποίηση των δανειστών της εφαρμόζεται ανάλογα η σειρά κατάταξης του Κώδικα

¹ βλ. αιτιολογική έκθεση επί του σχεδίου του ν.4182/2013, άρθρο 3 και ΝΣΚ Ολ 179/2011, ΝΣΚ 61/2013, 262/2007, 212/2006, 753/1992.

² Γεωργιάδης, Κληρονομικό Δίκαιο, τόμος ΙΧ., αριθ. 63, Παναγιωτόπουλος, Κώδικας Κληρονομιών, Δωρεών και Γονικών παροχών, 1911-1912, αρ. 3, Παντελίδου, Η Ευθύνη του Κληρονόμου για τις Υποχρεώσεις της κληρονομιάς 1911-1912, αρ. 2, Ψούνη, Κληρονομικό Δίκαιο Ι, σελ. 114.

³ Ψούνη, ο.π., σελ. 385 επ., Παναγιωτόπουλος, ο.π., 1904-1905, αρ. 1, Παντελίδου, ο.π., 1904-1905, αρ. 1, η ίδια, Ευθύνη, σελ. 155.

Πολιτικής Δικονομίας, που ισχύει για την κατάταξη δανειστών επί κατάσχεσης ακινήτων⁴

8. Εξ άλλου, όπως προκύπτει από τα άρθρα 847 επ. του Αστικού Κώδικα, η εγγύηση αποτελεί παρεπόμενη σύμβαση⁵, συναινετική, ετεροβαρή και αφηρημένη⁶, αντικείμενο δε αυτής είναι η ενοχή του εγγυητή ότι θα εκπληρωθεί η παροχή του πρωτοφειλέτη προς τον δανειστή του⁷, αν ο πρωτοφειλέτης την παραλείψει⁸. Με την εγγύηση, λόγω του παρεπόμενου χαρακτήρα της σε σχέση με την κύρια οφειλή, δεν παράγεται απλώς ευθύνη άνευ οφειλής σε βάρος του εγγυητή, αλλά ο εγγυητής ευθύνεται πλήρως⁹, δηλαδή ενέχεται όπως κάθε γνήσιος οφειλέτης έναντι του δανειστή του¹⁰, με τη διαφορά ότι ο εγγυητής ενέχεται ή ευθύνεται για την εκπλήρωση οφειλής άλλου (του πρωτοφειλέτη). Όταν όμως καταβάλλει, εκπληρώνει μεν την παροχή του πρωτοφειλέτη, συγχρόνως όμως εκπληρώνει και τη δική του παροχή, που ακριβώς κατευθύνεται στην επίτευξη της εκπλήρωσης της παροχής του πρωτοφειλέτη. Ο εγγυητής όταν ενάγεται για εκπλήρωση της υποχρέωσής του, μπορεί να προτείνει κατά του δανειστή είτε τις μη προσωποπαγείς ενστάσεις του πρωτοφειλέτη (άρθρο 853 ΑΚ) είτε τις προερχόμενες από τη σύμβαση εγγύησης ενστάσεις, όπως την ένσταση διζήσεως (855 ΑΚ), την ένσταση ελευθερώσεως (862-864 ΑΚ) και την εκ των άρθρων 867-869 ένσταση. Ενόψει, όμως του ενδοτικού χαρακτήρα των διατάξεων αυτών είναι έγκυρη η παραίτηση του

⁴ βλ. αιτιολογική έκθεση επί του σχεδίου του ν. 4182/2013, άρθρο 26.

⁵ Ζέπος, ΕρμΑΚ Εισαγ 847-870, αριθμ. 14, Καυκάς, Ενοχικόν Δίκαιον, Ειδικόν Μέρος, σελ. 44. Μαντζούφας, Επικουρικών και παρεπόμενων της εγγυητικής ευθύνης, ΕΕμπΔ 1959, σελ. 234.

⁶ με την έννοια ότι το κύρος της δεν εξαρτάται από το κύρος της εσωτερικής σχέσης που τυχόν συνδέει τον εγγυητή με τον πρωτοφειλέτη ή από τα αίτια τα οποία οδήγησαν τον εγγυητή σε συνομολόγηση της εγγύησης. Παύλος Θεοδωρόπουλος Η Εγγύησης σελ. 39, Βρέλλης σε Αστικό Κώδικα Απ. Γεωργιάδη - Μιχ. Σταθόπουλου, τόμος IV, σελ. 362.

⁷ Απ. Γεωργιάδη, Ειδικό Ενοχικό Δίκαιο, σελ. 482, Ζέπος, ΕρμΑΚ, Εισαγ., 847-870, αριθμ. 10.

⁸ ενεργοποιείται από το χρόνο πλήρωσης της αίρεσης, δηλαδή καταβολής του γιατί από αυτήν γεννάται και η αντίστοιχη αξίωση του καταβάλλοντος κατά του πρωτοφειλέτη ή των τυχόν λοιπών συνεγγυητών, ΣτΕ 125/2002 και ΣτΕ 159/2002, όπου γίνεται δεκτό ότι το χρέος από εγγύηση είναι μεν χρέος της κληρονομιάς, αλλά λόγω της φύσης του τελεί υπό αναβλητική αίρεση και από της καταβολής του τυγχάνει «νομίμως υφιστάμενο», δηλαδή από αυτήν ο καταβάλλων εγγυητής αποκτά αξίωση κατά του πρωτοφειλέτη και η αξίωση αυτή αποτελεί ενεργητικό της κληρονομιάς και φορολογείται. Ομοίως και η ΣτΕ 1965/1998 ΔΦΝ 1159-60 σ. 1213, 62, Ι. Φωτόπουλος, Φορολογία Κληρονομιών, Δωρεών και Γονικών παροχών, σελ. 745-746, ΣτΕ 1965/1998, θεωρείται δε χρέος εκκαθαρισμένο το χρέος σε τράπεζες, από κεφάλαιο και τόκους μέχρι την ημερομηνία θανάτου του, όπως προκύπτουν από σχετική βεβαίωση της τράπεζας, βλ. ΣτΕ 1275/1979.

⁹ Μαντζούφας, ο.π., σελ. 234, ΕφΑθ 6902/1995, Δ/νη 1999, σελ. 1399.

¹⁰ ΕφΛαρ 747/2003, Δικογραφία 2004, σελ. 253, ΕφΑθ 3623/1999 ΑρχΝομ 2000, σελ. 361, ΕφΑθ 1858/1994 ΝοΒ 1995, σελ. 404.

εγγυητή από τα ανωτέρω δικαιώματά του, δηλαδή η παραίτησή του¹¹ τόσο από τις μη προσωποπαγείς ενστάσεις του πρωτοφειλέτη¹², όσο και από την ένσταση διζήσεως και την ένσταση ελευθερώσεως¹³. Περαιτέρω, όπως προκύπτει από το άρθρο 853 Α.Κ., ο εγγυητής, εναγόμενος από τον δανειστή, μπορεί να προτείνει κατ' αυτού τις μη προσωποπαγείς ενστάσεις του πρωτοφειλέτη¹⁴ και αν ακόμη αυτός παραιτηθεί από αυτές μετά από τη συνομολόγηση της εγγύησης¹⁵, ενώ δεν μπορεί να προτείνει την ένσταση διζήσεως¹⁶ (855 ΑΚ), αν έχει ρητά παραιτηθεί από αυτή, οπότε ευθύνεται ως αυτοφειλέτης¹⁷.

9. Περαιτέρω, σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 1901, 1902, 1904, 1905 και 1907 του ίδιου ως άνω Κώδικα, όπως έχουν παγίως ερμηνευθεί¹⁸, ο κληρονόμος, που αποδέχθηκε την κληρονομία με το ευεργέτημα της απογραφής, δεν απαλλάσσεται από την ευθύνη του για τα χρέη της κληρονομίας, αλλά εξακολουθεί να ευθύνεται γι' αυτά¹⁹. Η ευθύνη του, όμως, εκτείνεται μέχρι το ενεργητικό της κληρονομίας (*intra vires hereditatis* ή ποσοτικός περιορισμός της ευθύνης), μόνο με τα στοιχεία αυτής και όσο αυτά επαρκούν (*cum viribus hereditatis* ή κατ' αντικείμενο περιορισμός), χωρίς να ευθύνεται και με την ατομική του περιουσία, από την οποία η περιουσία του κληρονομούμενου έχει

¹¹ ΕφΑθ 5253/2003, ΕΕμπΔ 2003, σελ.643, ΠολΠρΑθ 1990/2004, ΝοΒ 2004, σελ.797, ΠολΠρΑθ 1119/2002, ΔΕΕ 2003, σελ.422 επ., με σημ. Ασίκη και σημ. Περάκη. Αντίθετα, όμως, ΜονΠρΘεσ 2619/2007, Αρμεν 2007, σελ.1219, όπου οι όροι με τους οποίους ο εγγυητής παραιτείται από τα δικαιώματά του εκ των άρθρων 853 επ. ΑΚ κρίνονται έγκυροι, γιατί, αφενός δεν διαπιστώνεται πεδίο εφαρμογής του ν. 2251/1994, αφετέρου οι εν λόγω ρυθμίσεις του ΑΚ συνιστούν ενδοτικό δίκαιο

¹² Βρέλλης σε ΑΚ Γεωργιάδη/Σταθόπουλου, άρθρο 853, αριθ. 22, Απ.Γεωργιάδης «Ενοχικό Δίκαιο Ειδικό Μέρος, τομ. II», σελ. 511.

¹³ ΑΠ Ολ 6/2000, ΑΠ 1491/2018, 1850/2011, 27/2010, 1763/2009, 1524/1991 τνπ ΝΟΜΟΣ, βλ. όμως για το άρθρο 862ΑΚ την ΑΠ Ολ. 6/2000 σύμφωνα με την οποία η περίπτωση ισχύει μόνο όταν η ικανοποίηση του δανειστή ήθελε να καταστεί αδύνατη από ελαφριά αμέλειά του, διότι σε περίπτωση δόλου ή βαριάς αμέλειάς του η σχετική συμφωνία θα προσέκρουε στη διάταξη του άρθρου 332 παρ. 1 ΑΚ και θα ήταν άκυρη.

¹⁴ Βρέλλης, άρθρ. 847 αριθμ. 5, ΕφΘεσ 449/1996, ΔΕΕ 1996, σελ.826., ΑΠ 1230/1997.

¹⁵ ΑΠ 1226/2015, 146/1994.

¹⁶ Νίκας, Πολιτική Δικονομία II, σελ. 268, Ζέπος, ΕρμΑΚ άρθρ. 855, αριθμ. 10. 115., Καυκάς, Ενοχικό Δίκαιο, Ειδικό Μέρος, σελ. 486, Βρέλλης σε Γεωργιάδη- Σταθόπουλο, άρθρ. 855.

¹⁷ Ο θάνατος του πρωτοφειλέτη δεν επιφέρει απόσβεση του χρέους του, με συνέπεια, η ευθύνη του εγγυητή να εξακολουθεί να υφίσταται. Αν, όμως, η εγγύηση παρασχέθηκε και για μέλλουσες υποχρεώσεις του πρωτοφειλέτη (ΑΚ 848), η ευθύνη του εγγυητή δεν επεκτείνεται και στις υποχρεώσεις που δημιούργησαν οι κληρονόμοι του πρωτοφειλέτη, π.χ συνεχίζοντας την επιχειρηματική δραστηριότητα εκείνου. Ο εγγυητής θα ευθύνεται, στην περίπτωση αυτή, μέχρι του ύψους που είχε η ασφαλιζόμενη απαίτηση κατά την ημέρα θανάτου του πρωτοφειλέτη, Απ. Γεωργιάδης, σελ. 82.

¹⁸ Βουζίκας, ο.π., σ. 1098 και 1101, Γεωργιάδης, ο.π., αρ. 48, Παναγιωτόπουλος, ο.π., 1907-1908 αρ. 1, Παντελίδου, ο.π., 1907-1908, αρ. 1, ΕφΠειρ 1316/1987, ΕλλΔνη 1990, σελ. 1474, ΕφΘεσ 2895/1987, Αρμ 19 89.

¹⁹ Γ.Μπαλής, Ενοχ. Δικ., παρ. 113, αριθ.6, Α. Τούσης, Ενοχ.Δικ., παρ. 115, σελ. 431, Καποδίστριας στην ΕρμΑΚ, Ειδι. αρθ. 416-454, αριθ. 60, Παπαντωνίου Κληρονομικό Δίκαιο, παρ. 9, σελ. 33 επ..

αποχωρισθεί και αποτελεί χωριστή ομάδα²⁰. Παρά, όμως, την περιορισμένη ευθύνη του²¹, εξακολουθεί να είναι ο καθολικός διάδοχος του κληρονομούμενου και γι' αυτό ενάγεται από τους δανειστές της κληρονομίας για το σύνολο του χρέους²² (ΑΠ 1202/2018). Ενδεχόμενη, πάντως, ανεπάρκεια της κληρονομικής περιουσίας προς ικανοποίηση των απαιτήσεων των κληρονομικών δανειστών δεν επηρεάζει τη νομιμοποίηση των τελευταίων να ασκήσουν κατά του εξ απογραφής κληρονόμου αγωγή για την επιδίκαση των απαιτήσεών τους ούτε τη βασιμότητα της εν λόγω αγωγής (ΑΠ 1311/2011,630/2009). Απλώς, έχει ως συνέπεια ότι για την ικανοποίηση των απαιτήσεων αυτών δεν επιτρέπεται να γίνει αναγκαστική εκτέλεση επί της ατομικής περιουσίας του κληρονόμου, αλλά μόνο επί των περιουσιακών στοιχείων της κληρονομίας (ΑΠ 1202/2018,750/2011).

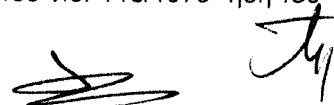
10. Συνακολούθως προς αυτά, η ευθύνη του εγγυητή από τη σύμβαση της εγγύησης μεταβιβάζεται μετά το θάνατό του στους κληρονόμους του, οι οποίοι υπεισέρχονται στις από τη σχετική σύμβαση υποχρεώσεις του κληρονομούμενου- καθολικού δικαιοπαρόχου τους, στην ίδια έκταση που αυτός ευθυνόταν, ο εξ απογραφής, όμως, κληρονόμος ευθύνεται μόνο έως το ενεργητικό της κληρονομίας, δηλαδή μόνο με τα στοιχεία αυτής και όσο αυτά επαρκούν. Δηλαδή, το από την παραπάνω αιτία χρέος είναι χρέος της κληρονομίας και λογίζεται ως παθητικό αυτής, όμως, λόγω της φύσεώς του, ενεργοποιείται από την καταβολή του σχετικού ποσού στον δανειστή, ενόψει του ότι από αυτή γεννάται αντίστοιχη αξίωση του εγγυητή κατά του πρωτοφειλέτη, οπότε και αποτελεί ενεργητικό της κληρονομίας²³

²⁰ Γ.Μπαλής Κληρονομικό Δίκαιο, παρ. 194, Παπαντωνίου, ο.π., παρ. 18, σελ. 61 επ., Γεωργιάδης, ο.π., αρ. 29, Παντελίδου, ο.π. (Ευθύνη)1904-1905, αρ. 5 και 9, Ψούνη, ο.π., σελ. 102, Παναγιωτόπουλος, ο.π., 1904-1905, αρ. 10.

²¹ Εφ. Αθ. 14319/1987 «Και ναι μεν, κατά το άρθρο 853 του ΑΚ, ο εγγυητής μπορεί να προτείνει τις μη προσωποπαγείς ενστάσεις του πρωτοφειλέτη, πλην όμως στις ενστάσεις αυτές δεν υπάγεται η τοιαύτη της αποδοχής της κληρονομίας του πρωτοφειλέτη επ' ωφελεία απογραφής, γιατί αυτή προσκρούει στον εξασφαλιστικό χαρακτήρα της εγγυήσεως», Γεωργιάδης-Σταθόπουλος, ο.π., υπ' αρθ. 853, αριθ. 27, Π. Φίλιος, Ενοχ.Δικ.Ειδ.μέρος, Τ.Δ', σελ. 405, Αποστολίδης, Ενοχ.Δικ, υπ' αρθ. 853, αριθ. 1, Π. Θεοδωρόπουλος, η εγγύησης, σελ. 176.

²² ΑΠ 1781/2002, ΧρίΔ 2003, σελ. 229, σύμφωνα με την οποία, η ευθύνη του εγγυητή ως προς το κατάλοιπο αυτού, μεταβιβάζεται στους κληρονόμους του εγγυητή οι οποίοι ευθύνονται με το ποσοστό της κληρονομικής μερίδας τους, ΑΠ 610/1985, ΝοΒ 1986, σελ. 402. Παντελίδου, Ευθύνη, σ. 157 «με την αποδοχή με το ευεργέτημα της απογραφής περιορίζεται η ευθύνη, όχι το χρέος», Παναγιωτόπουλος, 1904-1905 αρ. 9 ΑΠ 630/2009, ΧρίΔ 10, σελ. 105, σύμφωνα με την οποία «Ενδεχόμενη ανεπάρκεια της κληρονομικής περιουσίας προς ικανοποίηση των απαιτήσεων των κληρονομικών δανειστών δεν επηρεάζει ούτε τη νομιμοποίηση των τελευταίων να ασκήσουν κατά του εξ απογραφής κληρονόμου αγωγή για την επιδίκαση των απαιτήσεων τους ούτε τη βασιμότητα της εν λόγω αγωγής», Ζέπος, στην ΕρμΑΚ, Εισαγ. αρθ. 847-870, αριθ. 52 και υπ' αρθ. 862, αριθ. 1,2 Γεωργιάδης – Σταθόπουλου ΑΚ, υπ' αρθ. 862, αριθ. 1.

²³ πρβλ. ΣτΕ 156/2002, που αναφέρεται στη γέννηση της φορολογικής υποχρέωσης κατά το χρόνο της καταβολής της εγγύησης, σύμφωνα με το άρθρο 7 περ. α' του ν.δ. 118/1973- ήδη του

11. Στην εξεταζόμενη περίπτωση, όπως εκτίθεται στο ιστορικό της παρούσας, ο κληρονομούμενος ήταν εγγυητής σε δύο συμβάσεις επιχειρηματικών δανείων καθώς και σε τρεις συμβάσεις στεγαστικών δανείων, με υπόλοιπο οφειλής λογαριασμού, την 01.10.2020, συνολικά 70.133,74 και 256.208 ευρώ αντίστοιχα, ενώ είχε συνάψει και σύμβαση πρόσθετης εγγύησης ποσού 174.999 ευρώ.

Με τις παραπάνω συμβάσεις επιχειρηματικών δανείων ο εγγυητής είχε παραιτηθεί από τις ενστάσεις των άρθρων 862,863 και 864 ΑΚ, με την προϋπόθεση ότι το πταίσμα, η παραίτηση από τις ασφάλειες ή η απόσβεση της κύριας οφειλής δεν θα οφείλεται σε δόλο ή βαριά αμέλεια του δανειστή πιστωτικού ιδρύματος²⁴, καθώς και από τις ενστάσεις των άρθρων 866,867, 868 και 869 ΑΚ, ενώ είχε συμφωνηθεί ότι ελευθερώνεται από τη δοθείσα εγγύησή του, εάν το τελευταίο δεν επιδιώξει δικαστικά την απαίτησή του εντός έτους αφ' ότου έγινε απαιτητή η κύρια οφειλή (866,867ΑΚ) ή ζητηθεί η καταγγελία από αυτόν- εγγυητή (868 ΑΚ). Στοιχεία, όμως, από τα οποία να προκύπτει ότι συνέτρεξε περίπτωση ελευθέρωσης του εγγυητή- κληρονομούμενου, από την εκ της εγγύησης ευθύνης του, όσον αφορά τα επιχειρηματικά δάνεια, λόγω απόσβεσης της κύριας οφειλής ή υπαίτιας αδυναμίας του παραπάνω δανειστή πιστωτικού ιδρύματος να ικανοποιηθεί από τον οφειλέτη-δανειολήπτη, και μάλιστα σε βαθμό δόλου ή βαριάς αμέλειας, ή παραίτησής του από ασφάλειες που υπήρχαν για την απαίτησή του ή της μη δικαστικής επιδίωξης της απαίτησής του εντός έτους αφ' ότου έγινε απαιτητή η κύρια οφειλή ή υποβολής σχετικού αιτήματος από τον εγγυητή- κληρονομούμενο, δεν τίθενται υπόψη μας.

Επίσης, με τις συμβάσεις στεγαστικών δανείων ο εγγυητής είχε παραιτηθεί από την ένσταση διζήσεως, ευθυνόμενος ως αυτοφειλέτης, καθώς και από το δικαίωμα άσκησης του τυχόν εξ αναγωγής δικαιώματός του κατά του οφειλέτη,

---

ν.2961/2001«Κώδικας Φορολογίας κληρονομιών, δωρεών κλπ» (Α'266). Κατά το άρθρο 7 περ.α' του τελευταίου αυτού νόμου, η φορολογική υποχρέωση γεννάται, κατ' εξαίρεση, κατά τον χρόνο πλήρωσης της αίρεσης ή λήξης της προθεσμίας, όταν, πλην άλλων, η κτήση στοιχείων της κληρονομίας εξαρτάται από αναβλητική και όχι καθαρώς εξουσιαστική αίρεση ή προθεσμία, ενώ κατά το άρθρο 21 παρ.1 περ.α' με τον τίτλο «Έκπτωση χρεών», από την αξία της κληρονομιαίας περιουσίας και από κάθε μερίδα κατ' αναλογία, εφόσον δεν ορίζεται διαφορετικά από το διαθέτη, εκπίπτουν: Α) Τα βέβαια και εκκαθαρισμένα χρέη του κληρονομούμενου, που νόμιμα υφίστανται κατά το χρόνο του θανάτου αυτού, τα οποία αποδεικνύονται:...».βλ. και τη διάταξη του άρθρου 26 παρ.2 του ν.4182/2013 που αναφέρεται στην πληρωμή των χρεών και βαρών της κληρονομίας που είναι βέβαια και εκκαθαρισμένα

²⁴ ΑΠ 1850/2011 27/2010, 1506/2005, ΟΛΑΠ 6/2000, Μεντής, Όρια της ευθύνης του εγγυητή στις τραπεζικές συμβάσεις, σελ. 192.

εφόσον υπάρχει ανεξόφλητο υπόλοιπο απαίτησης του πιστωτικού ιδρύματος από τις ανωτέρω συμβάσεις.

Με τα δεδομένα αυτά, οι οφειλές του κληρονομούμενου Κ...Κ..., προς τα πιστωτικά ιδρύματα από τις παραπάνω αιτίες, αποτελούν χρέη της κληρονομίας του, λογιζόμενα ως παθητικό αυτής, για δε το σύνολο των βεβαιωμένων και εκκαθαρισμένων αυτών οφειλών το Δημόσιο, εξ απογραφής κληρονόμος κατά πλάσμα δικαίου, σε περίπτωση αποδοχής της εν λόγω κληρονομίας, ευθύνεται ως αυτοφειλέτης, μόνο όμως με τα στοιχεία του ενεργητικού της και όσο αυτά επαρκούν.

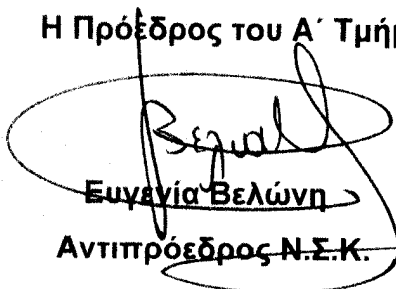
Απάντηση

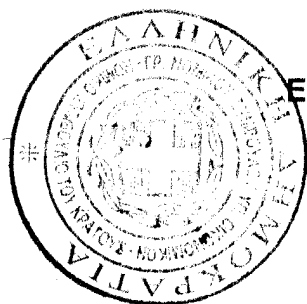
12. Κατ' ακολουθία τούτων, επί του ερωτήματος, το Νομικό Συμβούλιο του Κράτους (Τμήμα Α') γνωμοδοτεί, ομόφωνα, ότι: α) τα ποσά για τα οποία ο κληρονομούμενος Κ...Κ..., ήταν εγγυητής σε δανειακές συμβάσεις, είναι χρέος της κληρονομίας, αποτελούν δε βάρος αυτής και λογίζονται ως παθητικό της, β) σε περίπτωση αποδοχής της κληρονομίας αυτής από το Ελληνικό Δημόσιο ως κληρονόμο, δυνάμει δημόσιας διαθήκης, αυτό ευθύνεται έναντι των δανειστών πιστωτικών ιδρυμάτων για το σύνολο του βέβαιου και εκκαθαρισμένου χρέους αυτής από τις παραπάνω αιτίες, ως εξ απογραφής όμως κληρονόμος ευθύνεται μόνο με τα περιουσιακά στοιχεία της κληρονομίας και όσο αυτά επαρκούν.

ΘΕΩΡΗΘΗΚΕ

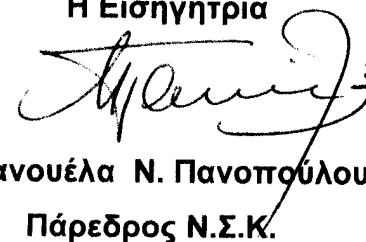
Αθήνα, 23-11- 2020

Η Πρόεδρος του Α' Τμήματος

Ευγενία Βελώνη
Αντιπρόεδρος Ν.Σ.Κ.

Η Εισηγήτρια

Εμμανουέλα Ν. Πανοπούλου
Πάρεδρος Ν.Σ.Κ.